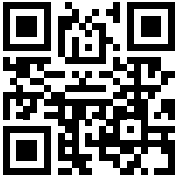

**AK
HAVE
YOUR
SAY**

Te whakarāpopoto o te
Tahua Pūtea ā-Tau 2023/2024

Fakakatoa 'o e patiseti faka e ta'u kihe 2023/2024

Ko hono leva'i 'o e patiseti he taimi faingata'a

'Oku fehanga'angai 'a e Kosiliō 'a 'Okalani mo e ngaahi pole fakapa'anga, mo ha fai tu'utu'uni faingata'a ke fakahoko. 'Oku fiema'u ke feau 'a e nounou he patiseti fakaangaanga he kuo kaka hake ki he \$295 miliona ki he ta'u fakapa'anga 2023/2024.

Ko e nounou ni 'oku hoko makatu'unga he fakalahi 'o e ngaahi ngāue kehekehe pea mo e ngaahi koloa 'a e Kosiliō 'i he ngaahi ta'u hokohoko. 'O fiema'u 'a e pa'anga lahi ke faka'aonga'i, tauhi mo ngaue'i 'a e ngaahi koloa mo e ngaahi ngaue ni. Ko e ngaahi pole ni 'oku fakalahi makatu'unga he tupu hokohoko 'a e lahi 'o e pa'anga pea mo e hikihiki 'a e totongi 'o e koloa he ngaahi ta'u kuo maliu atu.

Na'e hoko 'a e fakatamaki fakaenatula mo e saikolone na'e tō 'i Tāmaki Makaurau mei he aho 27 'o Sanuali ko e tanaki ki he ngaahi fakafeatungia fakapa'anga.

'Oku fiema'u ke palanisi 'a e patiseti pea 'oku fakangatangata 'a e ngaahi faingamalie 'oku fakaata'a mai kiate kitautolu ke tau lava'i he ta'u fakapa'anga hoko.

Ko 'etau patiseti faka'anga'anga ki he 2023/2024 'oku kau ai 'a e:

- Fakasi'isi'i 'a e ngaahi totongi ki hono fakalele 'o ha ngāue aki ha \$125 miliona 'i he Kosilio 'a 'Okalani pea mo e Kosilio Pule 'o e ngaahi potungau. He 'e malava ke ne uesia 'a e ngaahi ngaue 'oku lolotonga fakahoko.
- Ko e ngaahi totongi kuo fa'u 'e malava ke hiki hake 'a e ngaahi totongi ki he fakaavalisi 'o e mahu'inga 'o e ngaahi api nofo'anga he laine 'o e peseti 4.66 pe \$154 he ta'u (fakafuofua ki he \$3 he uike)

- Fakatau atu 'a hotau inasi 'i he Mala'e Vakapuna 'Okalani ('oku 'i he laine 18% mei he inasi mala'e vakapuna) ke tuku hifo 'etau nō.
- 'Oua 'e to e fai ha nō 'o laka hake he \$75 miliona ke tanaki mai ha moua, kae malava ke tau matatali ha nga'ahi me'a fakatu'upake fakapa'anga (ko e tu'utu'uni lolotonga 'oku ne fakaata'a ke tau nō 'o au ki he \$140 miliona)

Ko 'etau patiseti 'oku ne kei fakangofua 'a e ngaahi ngāue mahu'inga faka'aho ma'ae kakai 'o 'Okalani, pea mo e \$2.8 piliona tokoni ki he ngaahi koloa fefononga'aki, paaka mo e ngaahi holo fakakolo, loto kolo mo e ngaahi ngāue fakalalaka he ngaahi kolo, fakalelei ki he ngaahi kolo ki uta mo hono paotoloaki 'o e moui fakafonua, pea mo hono pule'i 'o e atakai. 'E malava pe ke kau heni 'a e fakamole ki hono fakafo'ou 'o e ngaahi koloa kuo maumau ha fakatamaki, pea 'e fakahoko eni he founa ko hono uluaki tokoni'i 'a e me'a mahu'inga taha pea malava ke ne toloi hano kumi ha ngaahi koloa fo'ou.

Mei he 2023/2024, 'oku mau to e fokotu'u atu ke faka'aonga'i ha toe \$20 miliona he tau ke tokoni ki hono fakasi'isi'i ha maumau fakanatula he kahau. 'E malava eni ke hoko ko ha makatu'unga 'o ha hiki hake 'a e totongi ki he 2023/2024 ke 'i he laine 'o e peseti 'e 1 (he funga 'o e peseti 4.66 'oku faka'anga'anga ke hiki ke tokoni ki he tō nounou 'o e patiseti).

'I hono fokotu'u ko ia 'a e ngaahi founa kehekehe ni ke palanisi 'o e patiseti, 'oku mau tui ko e palani lelei eni ma'a kitautolu ki he hala fononga faingofua, lava me'a, pea mo ha potungau fakahoko lelei hono fatongia.

'I he muimui ki he ngaahi tali mei he kakai, kapau 'e 'ikai ke pou pou'i 'a e ngaahi patiseti faka'anga'anga ni pe ko e to e lahi ange 'a e ngaahi fakafeatungia fakapa'anga, 'e fiema'u leva ke mau to e sio ki he ngaahi tonounou fakapa'anga ha to e founa kehe. Ko e taha pe eni 'o e fakakaukau kuo mau kamata sio ki ai:

- hiki hake totongi fakalukufua ke au ki he peseti 13.5, pe ko e mahu'inga fakakatoa 'o e hiki aki \$336 he ta'u ki he fakaavalisi 'o e mahu'inga 'o e api nofo'anga ('i he laine \$6.50 ki he uike)
- to e fakalahi 'a e moua, ke 'i loto he mahu'inga kuo mau osi tali mo fokotu'u

'Oku ma'u hanganaki ke fakahoko ha fai tu'utu'uni faingata'a he kahau, ko ia ai kātaki 'o vahevahe mai ho'o fakakaukau lolotonga 'o e taimi kumi fale'i ni ki he ngaahi fokotu'utu'u ni.

Founa ke faka'au mai aki ho'o fakakaukau

Omai 'a ho'o fakakaukau ki he ngaahi me'a ni pe ko ha fa'ahinga me'a fekau'aki mo e patiseti 'oku mahu'inga kiate koe, te ke lava 'o:

- a'ahi ki he [akhaveyoursay.nz/budget](https://www.akhaveyoursay.nz/budget)
- telefoni 09 301 0101 pe
- ko ho'o lava atu ki he ngaahi senitā fakahoko fatongia 'o e kolo pe ko e laipeli

'Omai 'a ho'o fakakaukau ki mu'a he aho Monite 28 Ma'asi.

'E aofangatuku 'a e ngaahi tu'utu'uni 'i Sune 2023 pea te ke lava 'o vakai ki he patiseti 'i he **aucklandcouncil.govt.nz**